

Bescherm een wrak

Jaarrapport 2013 Stichting Duik de Noordzee schoon



Inhoud

1	Samenvatting	3
2	Projectdoelstelling	3
2.1	Duikers enthousiasmeren	3
2.2	Duikers opleiden en bijscholen	4
2.3	DDNZS-dagen en activiteiten	5
2.4	Organiseren DDNZS-dagen	5
2.5	Afvoeren van afval DDNZS-dagen	9
2.6	Foto- en videomateriaal verwerken en inzetten	9
2.7	Promoten 'Bescherm een wrak'	10
2.8	Organisatie Duik de Noordzee schoon	11



*Ook onder extreme omstandigheden gaan de activiteiten van Duik de Noordzee schoon door.
(foto: Udo van Dongen)*

1 Samenvatting

Er zijn 38 wrakken schoongemaakt en op 20 augustus werd een mooie mijlpaal bereikt van het 100ste wrak. Hoogtepunten van het seizoen waren Expeditie Bruine Bank - waar wederom voor Nederland nieuwe soorten zijn ontdekt, ruim 2000 kg netten zijn geborgen en vermoedelijk een nieuw wrak is ontdekt (onderzoek loopt nog). En Expeditie Noordzeekustzone waarin ruim 1200 kg netten zijn geborgen.

Totaal zijn in 2011, 2012 en 2013 ruim 10.000 kg netten en lijnen uit zee gehaald tijdens 164 duiken. Tevens is twee ton vislood geborgen. De vrijwilligers hebben opgeteld 35.000 uur besteed aan het project. En er is door de fotografen en filmers mooi beeldmateriaal gemaakt. 10 uur Noordzee videomateriaal is opgeleverd aan de beeldbank www.natuurbeelden.nl van Stichting Natuurbeelden.

2 Projectdoelstelling

De projectdoelstelling is om met zeer ervaren Noordzeeduikers in de Nederlandse Noordzee op een veilige manier wrakken vrijwillig schoon te maken van vistuig, lijnen, haken en aas, de schoonheid en de bedreigingen van de wrakken te fotograferen, te filmen en te monitoren en hiermee zoveel mogelijk publiciteit te genereren.



Bruine Bank Expeditie, foto's: Cor Kuyvenhoven

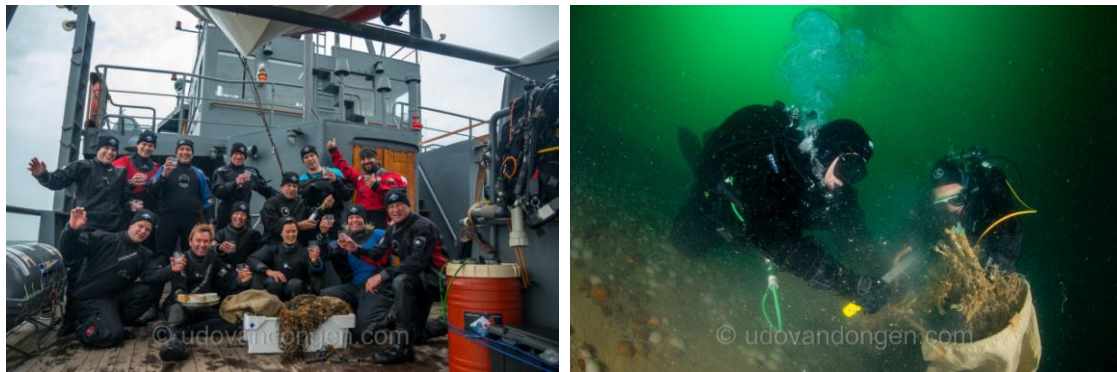
2.1 Duikers enthousiasmeren

In 2013 is de samenwerking met RCE nog verder aangehaald. Tevens is het IMARES het project Borkumse Stenen met succes afgerond. Hiermee is aangetoond dat een samenwerking mogelijk is tussen beroepsduikers en Duik de Noordzee schoon duikers. Een lopende activiteit is de Facebook pagina Duik de Noordzee schoon up to date te houden. In 2013 bereikten we een mijlpaal van 1600 likes. In 2013 zijn twee expedities georganiseerd en uitgevoerd. Beide expedities waren een groot succes. In 2013 is een Pandaweekeind georganiseerd als teambuilding voor Duik de Noordzee schoon duikers.

Op diverse podia hebben DDNZS-vrijwilligers zich onder de noemer 'Bescherm een wrak' ingezet om duikers enthousiast te maken. De samenwerking met de partners van 'Bescherm een wrak' is nog meer aangehaald. Op diverse beurzen en festivals is gewerkt met het *green screen*. Dit heeft veel succes opgeleverd.

Er zijn tientallen opleidings- en instroomtrajecten besproken met bestaande en nieuwe DDNZS-duikers. Tevens zijn lezingen in het land gegeven over het project.

Expeditie Bruine Bank en Expeditie Noordzeekustzone hebben op een positieve manier bijgedragen aan de bekendheid van het project onder duikers. Dankzij de expedities zijn steeds meer duikers aangetrokken die een bijzondere meerwaarde hebben voor het project, waardoor de doelstellingen van het deelprojectplan zijn behaald.



Expeditie Noordzeekustzone, foto's: Udo van Dongen

De in 2012 ingezette positieve ontwikkeling is dat de Zeester actief bij DDNZS betrokken blijft. Zij maken enthousiast wrakken schoon in het noorden.

2.2 Duikers opleiden en bijscholen

In 2013 hebben we de volgende opleidingsactiviteiten gerealiseerd.

Opleidingsactiviteit	Datum	Aantal opgeleid
Pandaweekend scenariotraining	5, 6 en 7 april	23 personen
Maritieme indoortraining	Diverse data	6 personen
Noordzeetraining	Diverse data	6 personen
Nettentraining Outdoor	4 mei	8 personen
Cursus fondsenwerving	11 april	2 personen



*Noordzeetraining
Foto: Klaudie Bartelink*



Noordzeetraining, foto: Peter Verhoog

2.3 DDNZS-dagen en activiteiten

Het zomerseizoen in 2013 startte zeer moeizaam door het slechte weer. Door voor de Expeditie Bruine Bank en Expeditie Noordzeekustzone wederom gebruik te maken van het grote en stabiele schip Cdt. Fourcault was het mogelijk om op nog niet bedoken wrakken te monitoren en schoon te maken.



*Biologisch onderzoek Expeditie Bruine Bank
Foto: Cor Kuyvenhoven*



*Faecelina_bostoniensis Expeditie Bruine Bank
Foto: Udo van Dongen*

Ook dit jaar heeft duikteam Zeester actief bijgedragen aan het schoonmaken van de wrakken. Net als in 2012 krijgen zij hiervoor een brandstofvergoeding van Duik de Noordzee schoon.



Duikteam Zeester maakt wrakken schoon (foto's Remy Luttik).

2.4 Organiseren DDNZS-dagen

In 2013 zijn de volgende zaken gerealiseerd:

- ++ Uitzoeken getijdentabellen.
- ++ Afspraken gemaakt met 4 charters; Waddenzee, Aquila, Miranda en Cdt. Fourcault.
- ++ Samenwerking met 2 charters: Zeester en Murene.
- ++ Inplannen duikdagen, charters, biologen, duikers, fotografen, filmers, pers, eerste man en tweede man (staf uit kernteam DDNZS).
- ++ Verbeterde administratie DDNZS duikers: persoonlijke gegevens en overzicht competenties, gevolgde opleidingen, e.d.
- ++ Vernieuwing website www.duikdenoordzeeschoon.nl + Facebook 1600 likes gehaald.
- ++ Verbeterde RI&E en veiligheidsprocedures.
- ++ Verdere uitbreiding wrakkenarchief.

- ++ Bedrukken T-shirts, organisatie aan boord, media te woord gestaan, mailwisseling duikers geïnteresseerden, materialen schoongemaakt en opgeruimd.
- ++ Organisatie teambuilding weekend op de Panda voor de Expedities 2013.
- ++ Organisatie Winterwrakduiken.
- ++ Expeditie Bruine Bank; afspraken gemaakt met expeditieschip in Antwerpen (1x), voorbesprekingen kernteam (3x), voorbesprekingen duikteam (3x), uitzoeken wrakposities, kenteringen, duiktijden, uitrekenen benodigde hoeveelheden gassen en bestellen van de bufferpakketten, materiaal samengesteld, mailwisselingen met duikers voor informatie, ontwerpen en samenstellen website.
- ++ Expeditie Noordzeekustzone; afspraken gemaakt met expeditieschip, uitzoeken wrakposities, kenteringen, duiktijden, uitrekenen benodigde hoeveelheden gassen en bestellen van de bufferpakketten, materiaal samengesteld, mailwisselingen met duikers voor informatie, organisatie aan boord, media te woord gestaan, mailwisseling duikers geïnteresseerden, materialen schoongemaakt en opgeruimd.

Ideeën en verbeterpunten organisatie:

- ++ Voornemen in 2012: RI&E moet verder worden verbeterd in 2013 inclusief formulieren voor vrijstelling aansprakelijkheid.
Resultaat in 2013: de RI&E en bijbehoren is voor 100% klaar. Blijft een lopend proces.
- ++ Voornemen in 2012: Wrakkenarchief verder uitbreiden.
Resultaat in 2013: Wrakkenarchief met 80 wrakken uitgebreid. Blijft een lopend proces.
- ++ Voornemen in 2012: Contact zoeken en afspraken maken met andere duikcharters langs de Nederlandse kust.
Resultaat in 2013: Op Wrakduikavond Zuidbroek een lezing gegeven over Bescherm een wrak. Banden met duikteam Murene en Wrakduikstichting de Roompot (charter Karen Rose) verder aangetrokken. Beide hebben deelgenomen aan de expedities.
- ++ Voornemen in 2012: Komen tot wrakkeuzes op basis van beleid 'demonstratiewrakken 2012 en 100 wrakken beschermd'.
Resultaat in 2013: niet gelukt. Kust & Zee neemt hier actie op voor 2013.
- ++ Voornemen in 2012: Extra aandacht voor de Engels Kruisers: meer duiken op deze locatie in het kader van de film/campagne.
Resultaat in 2013: Goed gelukt. Wij zijn voor de film een aantal keren naar de wrakken geweest. Goede samenwerking ook met Henk van der Linden. Hij heeft de website: <http://www.livebaitsquadron-society.org> gelanceerd waar ook de documentaire op wordt gepromoot.
- ++ Voornemen in 2012: Aanzet gegeven tot nieuwbouw duik-/onderzoekschip.
Resultaat in 2013: Besloten dat het bij nader inzien niet tot het takenpakket behoort van DDNZS/100 wrakken schoon. Wel zijn we op persoonlijke titel betrokken. Tijdelijk stop gezet.

2.4.1 Voorbereiden DDNZS-dagen

Voor iedere schoonmaakduikdag zijn de volgende zaken gecheckt en georganiseerd.

- ++ Flesvullingen met de juiste mix van gassen
- ++ Golfhoogte & weer (definitieve beslissing 'go' 'of 'no go')
- ++ Materiaalcontrole
- ++ Inpakken duikspullen en veiligheidsmiddelen
- ++ Laatste instructies voor de duikers
- ++ Diverse mailwisselingen met charter en duikers
- ++ Duikplan definitief maken (selecteren vistuigformulieren, monitoringsformulieren, beestjesboeken en uitdraai fotoboekjes bij formulier, map achtergrondinfo wrakken)
- ++ Noodplan definitief maken (incl. meenemen zuurstofkoffer en AED)

Ideeën en aandachtspunten 2013:

- ++ Voornemen 2012: Monitoringsproject verder ontwikkelen. Meer educatieve 'prikkel's erin zodat deelnemers steeds meer leren over het onderwaterleven.
- Resultaat 2013: We hebben een beginnersformulier ontwikkeld waardoor de drempel voor het monitoren lager wordt. Dit is een succes. De komende jaren gaat het meer vorm krijgen.

2.4.2 Dieren bevrijden

De duikers hebben net als in 2011 en 2012 honderden krabben, kreeften en vissen bevrijd boven- en onderwater, meestal uit staand want en vislijnen.

2.4.3 Vistuig verwijderen en bergen

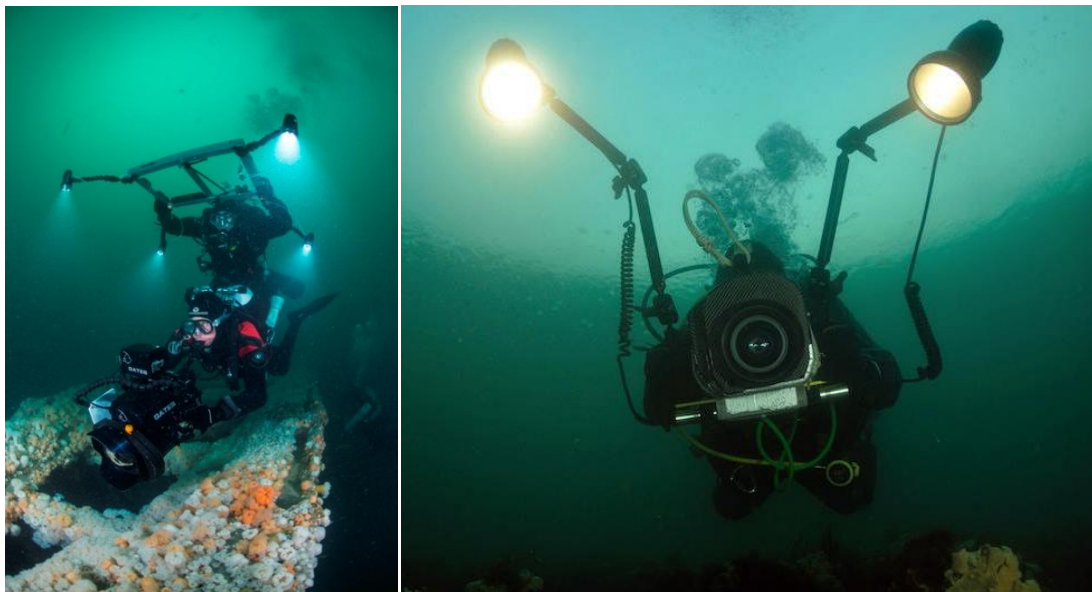
Er is geen sprake van een gezagsverhouding en de duikers die meeduiken worden geacht hun eigen duikplan te maken. De duikers maken de duiken op eigen verantwoording en vanuit ideologisch standpunt. Naar schatting is er het afgelopen jaar ca. 800 kilo lood geborgen, bestaande uit kleine loodblokjes van ca. 200 tot 300 gram. Het opgedoken lood is en wordt omgesmolten (en gecoat) tot duiklood. Naar schatting is 4000 kg netten geborgen. Kust & Zee heeft een oplossing gevonden voor de verwerking van de rest van het vistuig. Het vistuig zal worden verwerkt door Healthy Seas.



Duiklood gemaakt van opgedoken vislood. Foto Ben Stiefelhagen

2.4.4 Filmen, fotograferen en webcams

De Duik de Noordzee schoon duikdagen zijn allemaal fotografisch en videografisch vastgelegd en gedocumenteerd. Niet alleen de ecologische waarde, maar ook de cultuurhistorische waarde wordt in beeld gebracht. In 2013 heeft zich een nieuwe filmer aangesloten bij Duik de Noordzee schoon (Peter van Rodijnen) waardoor de opnames niet meer alleen door Klaudie worden gemaakt. Jack Vliegendhart heeft de belichting gedaan in 2013. Ook de twee actieve fotografen, Cor Kuyvenhoven en Udo van Dongen - hebben in 2013 wederom een hele goede bijdrage geleverd door vele mooie foto's te maken tijdens de expedities. Door de videografen is 10 uur Noordzee videomateriaal opgeleverd aan de beeldbank www.natuurbeelden.nl van Stichting Natuurbeelden.



Filmen tijdens de expedities, foto's Cor Kuyvenhoven



Fotografen van Duik de Noordzee schoon: links Cor Kuyvenhoven en rechts Udo van Dongen.

2.4.5 Monitoren

De monitoring werpt zijn vruchten af. Bescherm een wrak is een samenwerking aangegaan met IMARES om beter betaalbare expedities mogelijk te maken. In 2013 is met succes een experiment uitgevoerd om sportduikers in combinatie met beroepsduikers te laten duiken.



Naar de Borkumse Stenen met IMARES (foto's Udo van Dongen)

2.4.6 Debriefing schoonmaakduik

Iedere schoonmaakduik(dag) wordt gedebriefd. De 'eerste man' neemt hierin de leiding, maar kan het delegeren naar de 'tweede man'. De volgende punten komen daarbij aan de orde:

- Iedereen veilig het water in- en uitgegaan?
- Weer- en stromingsomstandigheden veilig genoeg?
- Voelt iedereen zich fysiek en mentaal OK?
- Duikplanning gevolgd?
- Monitoringsformulieren ingevuld?
- Wat ging er goed, wat kan beter: Suggesties voor de volgende duik?

Deze evaluatie is op bijna iedere duikdag uitgevoerd.

2.5 Afvoeren van afval DDNZS-dagen

Het afval dat wij aan land brengen valt onder chemisch afval. In alle gemeentes waar wij afval aan land brengen, moeten afspraken worden gemaakt. Inmiddels wordt het afvoeren van de netten en vislijnen overgedragen aan Healthy Seas.



*Netten komen terecht in de container.
Foto: Ben Stiefelhagen*



*Lood, aas en haken gaan naar Monster.
Foto: Ben Stiefelhagen*

2.6 Foto- en videomateriaal verwerken en inzetten

In dit deelproject is slechts een klein bedrag gereserveerd voor foto en video. Er is een apart deelproject foto- en filmbeleid. Van dit budget zijn de volgende zaken bekostigd: foto's voor artikelen, gesprekken over videoconcepten en trailers/korte video's.

2.7 Promoten 'Bescherm een wrak'

Afgesproken is dat het promoten van het programma 'Bescherm een wrak' met name wordt uitgevoerd in het deelproject 'Publiciteit en internationale opschaling'. Echter, in het deelproject '100 wrakken schoon' is een klein budget opgenomen voor directe acties door het team DDNZS: publiceren, media te woord staan en incidenteel gesprekken voeren op aanvraag met stakeholders door het kernteam DDNZS. Aan publiciteit in (duik)bladen en media net als in 2011, 2012 is ook in 2013 geen gebrek. In 2013 heeft 'Bescherm een wrak' meer naamsbekendheid gekregen. Wel is het zaak tijdig te beslissen wat er na 2013 gaat gebeuren met de naam en de website 'Bescherm een wrak'.



Promotie 'Bescherm een wrak'
tijdens Plastic Foundation Blijdorp

Media aandacht tijdens Plastic Foundation
Foto: Cor Kuyvenhoven

Uitzendingen:

- ++ NOVEM TV
- ++ Vroege vogels Radio (Expedie Bruine Bank en Borkumse Stenen)
- ++ NOS Journaal Radio
- ++ Radio Rijnmond 100 wrakken schoon
- ++ Omroep Max: Radio 'Twee dingen'
- ++ EO tv Melk & honing
- ++ EO tv-opnames voor Nederland vanaf het water (wordt in mei 2014 uitgezonden)

Publicaties:

- ++ Natuurbericht
- ++ NRC-handelsblad
- ++ Kust & Zee gids
- ++ Duiken
- ++ Onderwatersport NOB
- ++ Algemeen Dagblad
- ++ Brabants Dagblad
- ++ Dagblad De Limburger
- ++ Leids Dagblad
- ++ Diverse lokale dagbladen
- ++ Websites van ad.nl, ed.nl, nieuws.nl, metronieuws.nl, denhaagfm.nl, nos.nl, rd.nl, telegraaf.nl, transport-online.nl, volkskrant.nl, etc.
- ++ Duiken november
- ++ Onderwatersport November
- ++ Wetenschappelijke bladen zoals Basteria en Nederlandse Faunistische Mededelingen van Naturalis.



Ook in 2013 is in diverse media-uitingen aandacht gegeven aan de samenwerkingspartners, het project 'Beschermt een wrak'. De website www.duikdenoordzeeschoon.nl en met de Facebookpagina Live Bait Squadron is een start gemaakt .



Cameraploeg 'Nederland vanaf het water'
Foto: Ben Stiefelhagen



Opname 'Live Bait Squadron'
Foto: Ben Stiefelhagen

2.8 Organisatie Duik de Noordzee schoon

Duik de Noordzee schoon werkt met tientallen vrijwilligers, met name Noordzee sportduikers die helpen met het schoonmaken van de wrakken. Maar, ook marien biologen, fotografen en twee filmers. In 2013 is het kernteam opgeheven. Eind 2012 in Stichting Duik de Noordzee schoon opgericht. Het bestuur bestaat uit de volgende personen:

++ Ben Stiefelhagen	voorzitter
++ Klaudie Bartelink	penningmeester
++ Joop Coolen	secretaris
++ Robertino Mulder	opleidingscommissaris
++ Vacant	fondsenwerver

De stichting heeft een ANBI status.